

А.В. Янчев, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.І. Печенка, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Піршгук, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗРОСТАЮЧОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Міжнародна торгівля є пріоритетним напрямком зовнішньо-економічної стратегії України, оскільки сьогодні вона забезпечує значні надходження до державного бюджету країни. Основними експортно-орієнтованими галузями національної економіки є металургійна, хімічна промисловість, сільське господарство.

Вагому частину ВВП в Україні становить експорт, на який припадає близько 56%. Але, на сьогоднішній день, недостатньо приділена увага аспектам розвитку зовнішньої торгівлі України під час останньої світової економічної кризи та оцінці перспектив її розвитку в післякризовий період.

Для виходу з кризової ситуації, що склалася у зовнішній торгівлі України на сьогоднішній день, існує низка перепонів, а саме: неконкурентоспроможна на світовому ринку вітчизняна продукція; вивіз національного капіталу за межі України; недостатнє сприяння держави вітчизняним експортерам; відсутність податкового стимулювання розвитку зовнішньої торгівлі.

Для розвитку зовнішньої торгівлі Україна має значний експортний потенціал, а основу міцного експортного потенціалу країни складають експортні потенціали конкурентоспроможних виробничих одиниць, тобто підприємств. Від рівня експортного потенціалу країни значною мірою залежить її місце в системі світового господарства, вплив на загальносвітові процеси, що визначає не лише економічну, а й політичну вагомість країни, авторитет і місце держави в міжнародних відносинах.

В умовах глобалізації кількість транснаціональних компаній, що функціонують на ринку і складають конкуренцію вітчизняним фірмам або навіть витісняють їх, з кожним роком зростає, завдаючи шкоду національній економіці. Крім того, вступ України до Світової організації торгівлі, для вітчизняних підприємств, через їх непідготовленість, посилив конкуренцію із західними компаніями.

Так, у січні-травні 2011 р. в Україні експорт товарів склав 26954,9 млн дол. США, імпорт – 31580,8 млн дол. США. Порівняно з січнем-травнем 2010 р. обсяги експорту збільшилися на 43,9%,

імпорту – на 52,5%. Від’ємне сальдо становило 4625,9 млн дол. США (у січні-травні 2010 р. також від’ємне – 1981,4 млн дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,85 (у січні-травні 2010 р. – 0,90).

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 206 країн світу. Обсяги експорту до країн СНД становили 36% від загального обсягу експорту, Європи – 30,5% (у т.ч. до країн Європейського Союзу – 29,8%), Азії – 25%, Африки – 4,3%, Америки – 4,1%.

Найбільші експортні поставки здійснювались до Російської Федерації – 27,1% від загального обсягу експорту, Туреччини – 6,2%, Італії – 5,6%, Польщі – 4,3%, Німеччини – 3,7%, Білорусі – 3,1%, Індії – 2,7%. Збільшився експорт товарів до усіх основних країн-партнерів: Польщі – на 94,7%, Німеччини – на 75,5%, Італії – на 72,6%, Російської Федерації – на 56,6%, Туреччини – на 36,5%, Індії – на 35,8%, Білорусі – на 27,6%.

Основу товарної структури українського експорту склали чорні метали та вироби з них – 33,4% від загального обсягу експорту. Мінеральні продукти становили 14,1%, механічне та електричне обладнання – 10%, продукція хімічної та пов’язаних з нею галузей промисловості – 7,5%, транспортні засоби та шляхове обладнання – 6,8%, продукти рослинного походження – 6,4%, жири та олії тваринного або рослинного походження – 5,9%.

Серед перспективних напрямків розвитку зовнішньої торгівлі, що мають найбільше значення, виділяють наступні: мінімізація від’ємного сальдо в зовнішній торгівлі товарами за рахунок збільшення обсягів експорту, зокрема заохочення експорту високотехнологічної продукції; диверсифікація ринків збуту (перспективно вбачається торговельно-економічна співпраця з Китаєм і країнами АСЕАН у рамках найбільшої у світі за чисельністю населення зони вільної торгівлі «Китай – АСЕАН»); збільшення частки інвестиційного імпорту.

Пріоритетами на даний період має бути, насамперед, активний розвиток експорту, зокрема збільшення експортних послуг та розвиток транскордонного співробітництва. Реалізація вищезазначених завдань дозволить Україні посісти гідне місце на світових ринках та забезпечити реалізацію своїх інтеграційних намірів до світової економіки.